

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Тони Драганов Трайков – ГГФ на СУ „Св. Кл. Охридски“
за дисертационния труд на Велизар Весков Петров
за получаване на образователна и научна степен „Доктор“,
професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата)

Научно звено – Катедра „Регионално развитие“ при ГГФ на СУ

Тема: Преодоляване на регионалните диспропорции в Република България чрез прилагане на ОП „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014-2020 г.

1. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА

Редовният докторант Велизар Весков Петров е роден на 14.06.1981 г. През периода 2011-2015 г. следва в УНСС и се дипломира като „бакалавър“ специалност „Регионално развитие“. През 2015-2016 продължава образованието си в магистърска програма в УНСС. През 2016 г. се дипломира като „магистър“ по „Администрация и управление“, специалност „Регионално развитие“ със специализация „Регионален мениджмънт и бизнес“.

2. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА

Велизар Весков Петров е зачислен като редовен докторант по професионално направление 4.4. Науки за земята, докторска програма „География на населението и селищата“ към катедра „Регионално развитие“, считано от 01.02.2017 г. до 01.02.2020 г. За научен ръководител е определен доц. д-р Климент Минев Найденов. Със заповед РД 20-543/22.02.2019 за научен ръководител е определен доц. д-р Тони Драганов Трайков, считано от 12.02.2019 г.

Със заповед РД 20-103/21.01.2020 Велизар Весков Петров е отчислен с право на защита поради изтекъл срок на редовната докторантура към

Геолого-географския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, считано от 01.02.2020 г. На разширено заседание Катедреният съвет на катедра „Регионално развитие“ обсъди и насочи към защита дисертационния труд на Велизар Петров. Решението бе потвърдено и от ФС на ГГФ на СУ.

3. ДАННИ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА

Дисертационният труд на тема „Преодоляване на регионалните диспропорции в Република България чрез прилагане на ОП „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014-2020 г. има 195 стр. текст и 5 стр. с използвани за неговата разработка литературни източници. Като допълнителен източник на информация в текста на разработката са включени 11 таблици и 13 фигури с различно съдържание. В литературните източници са посочени 115 заглавия, по-голямата част от които са на латиница. Към работата са включени още списък с използваните съкращения и речник на термините, намерили място в разработката.

Дисертационният труд е структуриран в уводна част, три глави и заключение. Отделните глави следват логическата последователност на направеното научно изследване. В уводната част на дисертационния труд докторант Петров успешно обосновава актуалността и значимостта на темата, изтъквайки необходимостта от преодоляване на съществуващите в рамките на ЕС, в т.ч. и в България, регионални диспропорции и тяхното влияние върху цялостното социално-икономическо развитие. В тази връзка се посочва, че всяка една страна-членка на ЕС има свои „вътрешни периферии“, които се характеризират с особености като висока безработица, недоразвита инфраструктура, липса на работна сила и затруднена транспортна достъпност. Като допълнение към споменатите от докторанта особености на тези „периферии“ може да се добави и „наличието на силно влошена демографска ситуация“. За правилната ориентация на научното изследване по избраната проблематика допринасят точните формулировки на неговия обект, предмет и основна цел. Във връзка с основната цел са поставени четири изследователски задачи, пряко свързани с обекта и предмета на изследване. Съдържанието на първата задача би било по-пълно ако към изясняването на „същността и особеностите в териториалното развитие и формирането

на регионалните диспропорции в съвременната държава“ се добави и „анализ на факторите, довели до тяхното възникване“. Важно място в уводната част на дисертационния труд е отделено и на методологията на изследването. Сред изброените разнообразни методи и подходи, използвани в изследването може да намери място и картографският, с прилагането на който се постига допълнително разграничаване и онагледяване на съществуващите регионални диспропорции в социално-икономическото развитие на България.

Съдържанието на глава I има за цел да разкрие теоретичните и методологичните подходи при управлението и регионалното развитие на малките и средните предприятия (МСП). В съответствие с посоченото заглавие докторантът правилно насочва вниманието си към причините и предпоставките довели до формирането на регионалните диспропорции в съвременната държава. Изхождайки от трудовете на видни теоретици в областта на пространствените аспекти на икономическите дейности като Вебер, Тюнен, Кристалер и др., докторантът приема подхода, при който „формирането на регионалните диспропорции може да бъде проследено в процеса на формиране на институциите и държавния капацитет“. Анализирайки приноса на различните теории като обосновка на причините за възникването на съвременните пространствени различия, докторантът отделя внимание и на ролята на МСП като фактор за съвременното регионалното развитие. Като допълнение към разглежданата проблематика в тази част на дисертационния труд може да се приеме анализа на нормативната база, свързана със структурирането и оценката на МСП в рамките на ЕС. Изтъквайки голямото значение на тази група предприятия за икономическото развитие на страните от ЕС, докторантът разглежда същността на МСП, тяхната класификация по икономически дейности, както и категоризацията им според общата терминология, възприета от страните-членки на ЕС. В дух на критичност е направената оценка на затрудненията пред МСП при усвояването на финансови средства от европейските програми и фондове. Сред факторите с негативно въздействие са посочени сложността на процедурите за финансова отчетност, както и трудностите при намиране на финансиране и съфинансиране на различните проекти.

Глава II е озаглавена „Оценка и анализ на модела за развитие на МСП и механизмите за подкрепа на тяхното регионално икономическо развитие“. Разглеждайки мястото и ролята на този вид предприятия в икономиката на нашата страна, докторантът анализира трудностите и перспективите пред тяхното развитие. Като един от водещите проблеми, са посочени ограниченията за кредитиране на МСП, недостигът на квалифицирана работна сила, както и последствията от реструктурирането на икономиката в отделните области на страната. Сред многото примери, използвани като доказателствен материал за проблемите с МСП у нас, са и данните за индустриалния сектор. Използваните от автора сравнения показват, че „темпът на растеж е отрицателен, като броят на новорегистрираните предприятия в индустриалния сектор през 2017 г. е почти двойно по-малък от този през 2008 г.“ Като препоръка към тази част от изследването може да се посочи необходимостта от по-голяма систематичност в излагането на доказателствения фактологичен материал.

Анализирайки възможностите за преодоляване на част от съществуващите проблеми, докторантът правилно се насочва към необходимостта от по-широко прилагане на механизмите за подкрепа, използвани от ЕС за развитие на МСП. Важна роля в тази насока има и направеният от него анализ на възможностите за адаптиране на механизмите за подкрепа към отделните региони в България посредством ОП „Инициатива за малки и средни предприятия (ИМСП), а също и ОП „Иновации и конкурентноспособност“.

Резултатите от изпълнението на ОП за развитие на МСП в България и възможностите за използване на добри практики от страни-членки на ЕС са разгледани в III глава, която е озаглавена „Подобряване прилагането на механизмите на ОП „Инициатива за МСП“ за намаляване на регионалните диспропорции и насърчаване на регионалната икономика“. Въз основа на опита в изграждането на МСП в Германия, Франция, Италия и др. страни са предложени начини за активно стимулиране на нашата икономика. В този смисъл направените от докторанта сравнения могат да се разглеждат като принос за внедряване в практиката на механизми за въздействие върху МСП с цел подобряване достъпа до финансиране и усвояване на

средства от европейски фондове и програми. Като основен принос в тази част на дисертационния труд могат да се оценят направените предложения за повишаване ефективността на МСП в България, свързани с цялостното прилагане на ОП (ИМСП). В подкрепа на направените от докторанта обобщения са изводите от SWOT Анализа на ОП (Инициатива за МСП). Подкрепата на МСП в тяхното бъдещо развитие е реална възможност за преодоляване на съществуващите у нас регионални диспропорции. За тяхното ефективно подпомагане през новия програмен период (2021-2027г.) първостепенно значение имат мерките за осигуряване на инвестиции и тяхното рационално използване. Осигуряването на необходимите финансови инструменти може да превърне МСП в „основен двигател на регионалната икономика“. Това е възможно, според автора на настоящото изследване, ако развитието на МСП отговарят на „производствената специализация на определен район“, съобразена с неговите потребности, ресурсен и демографски потенциал.

Авторефератът е в обем от 40 стр. отговаря на съдържанието на дисертационния труд. Към автореферата е приложена и декларация за оригиналност.

4. НАУЧНИ ПРИНОСИ

Към автореферата е приложена справка с изведени пет научни приноса, които не са диференцирани по тяхната същност. Първите три от тях могат да бъдат определени като теоретично-методологични, а другите два са с подчертана практико-приложна насоченост. Приемам значението на първите три приноса във вида в който са формулирани. Относно останалите 4-ти и 5-ти принос смятам, че те са близки по съдържание и могат да бъдат обединени.

5. ПУБЛИКАЦИИ И УЧАСТИЯ В НАУЧНИ ФОРУМИ

Във връзка с дисертационния труд са представени 3 публикации, две от които са самостоятелни. Публикациите са свързани с тематиката на дисертационния труд и отразяват определени части от неговото съдържание. Докторантът е участвал в две международни конференции през 2017 и 2018 г.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за обсъждане дисертационен труд разглежда актуални и значими проблеми, свързани с преодоляването на регионалните диспропорции в съвременното социално-икономическо развитие на България. Анализът на неговото съдържанието показва, че набелязаната основна цел е постигната, а задачите, свързани с нейното реализиране като цяло са изпълнени. Отчитайки завършения характер, посочените научни приноси и положителни качества на дисертационния труд, предлагам на Уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторанта Велизар Весков Петров образователната и научна степен „доктор“.

28.04.2021 г.

.....

доц. д-р Тони Др. Трайков